

**SLOVENSKÝ
ŽIVNOSTENSKÝ
ZVÄZ**

**ZVÄZ STAVEBNÝCH
PODNIKATEĽOV
SLOVENSKA**

V Bratislave, dňa 27. júna 2023

SPOLOČNÁ DEKLARÁCIA SLOVENSKÉHO ŽIVNOSTENSKÉHO ZVÄZU, CECHU STRECHÁROV SLOVENSKA, ZVÄZU STAVEBNÝCH PODNIKATEĽOV SLOVENSKA A ODBORNÝCH ŠKÔL SO STAVEBNÝMI UČEBNÝMI ODBORMI NA PODPORU STAVEBNÝCH REMESIEL

PREAMBULA

Slovenský živnostenský zväz (SZZ) ako reprezentant živnostníkov, malých a stredných podnikateľov v oblasti remesiel, prevažne stavebného charakteru a v oblasti služieb, považuje odborné vzdelávanie a výchovu mladých ľudí za jednu z kľúčových priorít pre zachovanie kvality remesiel a ich rozvoj v podmienkach nastupujúcej digitálnej ekonomiky.

Cech strechárov Slovenska (CSS) úzko spolupracuje s odbornými školami v oblasti ďalšieho odborného vzdelávania, organizuje medzinárodné súťaže žiakov odborných škôl v učebných odboroch strechár, tesár, pokrývač a vydáva odborný časopis Strechár, ktorý je dôležitým nástrojom celoživotného odborného vzdelávania pre dospelých.

Zväz stavebných podnikateľov Slovenska (ZSPS) zastupuje podnikateľské subjekty v stavebnej výrobe, výrobe stavebných hmôt, vo výskume a vývoji, projekcii a v ostatných nadväzujúcich činnostiach. Medzi kľúčové priority svojej činnosti považuje problematiku vzdelávania v stavebníctve a rozvíjanie spolupráce zamestnávateľov so strednými a vysokými školami v stavebníctve. Zväz účinne prispieva k zvyšovaniu atraktívnosti odvetvia stavebníctva ako aj k zvyšovaniu povedomia o uplatniteľnosti celoživotného vzdelania v stavebníctve.

Členovia SZZ, CSS a ZSPS s vážnymi obavami už viacero rokov za sebou vnímajú oslabovanie a postupný zánik učebných odborov stavebného charakteru. Zároveň dlhodobo poukazujú na prehlbujúci sa nedostatok odborných pracovníkov a záujemcov o podnikanie v stavebných profesiách.

S cieľom pomenovať hlavné výzvy v prepájaní odborného vzdelávania v stavebníctve s trhom práce a navrhnuť možnosti ich riešenia na základe skúseností z praxe, zorganizovali SZZ, CSS a ZSPS spoločné stretnutie so zástupcami odborných škôl a odborníkmi z praxe, na ktorom boli diskutované vhodné postupy a odporúčania pre zosúladenie technického a odborného vzdelávania s trhom práce.

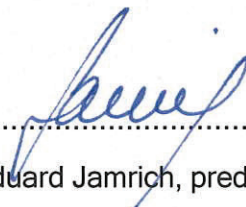
ODPORÚČANIA A POSTUPY PRE ZOSÚLADENIE VÝKONOV ODBORNÉHO A TECHNICKÉHO VZDELÁVANIA S TRHOM PRÁCE

1. Pri riadení odborného vzdelávania a prípravy cestou krajských samospráv sa často kvôli nedostatku finančných zdrojov na úrovni zriaďovateľov škôl zo zreteľa stráca vyšší verejný záujem, ktorým by malo byť zabezpečenie dostatku pracovnej sily v rámci krajiny, a to nielen pre priemysel, ale aj pre stavebníctvo, remeslá, dopravu a iné spoločensky nepostrádateľné služby. **Navrhujeme, aby nad vyhodnocovaním potrieb pracovníkov pre stavebné odbory a odbory z oblastí remesiel a služieb prevzal späť kontrolu a riadenie štát, prostredníctvom ministerstiev, na základe verifikovaných dát zo strany stavovských organizácií v stavebníctve.** Okrem požiadaviek veľkých zamestnávateľov je **potrebné reagovať aj na potrebu obnovy pracovnej sily v povolaniach vykonávaných formou SZČO a mikropodnikov.**
2. Pre stavebné profesie nie je duálny systém perspektívny. **Učebné odbory v stavebníctve a remeslách sú príliš náročné pre výuku formou duálneho vzdelávania,** napr. kvôli zabezpečeniu povinností BOZP, neexistencii prevádzok v stavebníctve, kde by sa mohli žiaci vyučovať a v neposlednom rade aj preto, že v stavebníctve vykonávajú činnosti predovšetkým SZČO a mikropodniky, ktoré nie sú personálne a investične dostatočne silné na zabezpečenie potrieb vzdelávania. **Je preto nevyhnutné finančne zabezpečiť aj potreby tých škôl, ktoré ostávajú v režime praktického vyučovania na základe zmluvy o poskytovaní praktického vyučovania.** Rovnako je potrebné vytvoriť podmienky pre praktické vyučovanie na stavbách pre žiakov od 16 rokov (práca vo výškach) so súhlasom zákonného zástupcu pod odborným dohľadom.
3. **Požadujeme bezodkladne zrušiť vydávanie nových voľných živností pre stavebné činnosti, čím sa významne prispeje k zatraktívneniu učebných odborov v stavebníctve a zabezpečí sa odborná kvalita stavebných výkonov v praxi. Stavebnému remeselnému povolaniu sa tak prinavrátí odbornosť a zodpovednosť voči spotrebiteľom.** Pre už vydané živnostenské oprávnenia na voľné živnosti (napr. Prípravné alebo Dokončovacie stavebné práce) navrhujeme zaviesť viacročné prechodné obdobie pre nadobudnutie potrebnej odbornej spôsobilosti. Pozri aj dokument Odborné stanovisko k živnostiam, kvalifikačným požiadavkám a zručnostiam pre oblasť stavebníctva, ktoré v roku 2021 vydala Asociácia priemyselných zväzov a dopravy¹⁾.
4. **Jednotlivé remeslá uvedené v živnostenskom zákone majú mať vytvorené také podmienky, aby v praxi nezanikli.** Alarmujúci je príklad remesla klampiar (ale aj iné), ktoré stavbári potrebujú, ale na odborných školách sa už vôbec nevyučuje. Náročné remeslá nesmú zaniknúť len preto, že ich výučba je drahšia ako u iných remesiel. Na náklady náročnejšia výuka napr. stavebných remesiel má byť ohodnotená vyššími príspevkami na žiaka. Nie je pravda, že o klampiarov na trhu nie je záujem. Je naozaj na čase vážne sa zaoberať týmito faktami, teda štát by mal aj zasiahnuť a zariadiť výučbu potrebných remesiel a nepotrebné odbory zrušiť.

5. **Zaviesť centrálné, celoštátne riadené, transparentné prijímacie pohovory a motivačne nastaviť minimálnu úroveň výsledkov pre prijatie žiaka na gymnáziá.** Toto nastavenie aplikovať rovnako v 1. aj 2. kole prijímacích pohovorov a dodržať aj v 2. kole stanovené plány výkonov stredných škôl. Pre takéto prijímacie pohovory by sa mohli použiť aj výsledky z monitoru žiakov 9.ročníka alebo priemer študijných výsledkov na 2. stupni ZŠ. Zároveň sa tým zlepši motivácia detí dosahovať na základných školách kvalitné študijné výsledky.
6. Vyzývame na prispôsobenie a reguláciu prebytku niektorých škôl pre skutočné potreby štátu. **Štát, ktorý sa vo veľkej miere podieľa na financovaní škôl, by mal rozhodovať o tom, aké školy potrebuje a preto aj regulovať počet príslušných škôl.** Všeobecne je napríklad známe, že nadbytok max. povoleného počtu žiakov na gymnáziách odčerpáva žiakov z odborných škôl. Stredné odborné školy sa majú profilovať podľa odbornosti. A to isté platí pre rôzne vysoké školy, ktoré vychovávajú študentov v odboroch, ktoré národné hospodárstvo nášho štátu nepotrebuje. **Štát by mal stanoviť limity vychádzajúce z veľkosti populačného ročníku a prideliť školám (resp. jednotlivým odborom) limity.** Limity z populácie sú demokratický a inteligentný nástroj, lebo nebránia záujemcovi uchádzať sa o miesto na škole, ale udávajú maximálne možné počty žiakov. Uznávame právo na vzdelanie, ale nemôže byť dvojnásobok disponibilných miest v školách; má ich byť toľko, koľko je reálne narodených detí v danom roku. Obdobne je to regulované napr. vo Švajčiarsku a funguje to efektívne. Treba prevziať zodpovednosť za to, ktoré odbory štát a jeho hospodárstvo potrebuje a nájsť odvahu riešiť tento úplne základný problém.
7. **Prehodnotiť finančné príspevky na žiaka v závislosti na materiálovo-technologickej náročnosti jednotlivých stavebných učebných odborov,** nakoľko realizovanie výučby v rôznych odboroch má odlišné finančné nároky a školy nedokážu z normatívu pokryť zvýšené náklady. Definovať normatívy na min. skupinu žiakov nie na jednotlivého žiaka a navýšiť normatívy. Definovať metodiku ako určovať nedostatkové odbory a definovať ich na celonárodnej, nie krajskej úrovni a priradiť im motivačné štipendiá.
8. **Zaviesť motivačné mzdové hodnotenie pre majstrov odbornej výchovy a pedagogických zamestnancov, aby sa do vzdelávania zapájali aj skutoční odborníci z praxe** a vytvorenie podmienok, aby sa mohli **pedagogicky vzdelávať** popri zamestnaní (náhrady mzdy počas obdobia vzdelávania, vytvorenie študijných odborov na vysokých školách) bez povinnosti absolvovania tzv. pedagogického minima (po vzore napr. Rakúska). Zjednodušiť získanie pedagogickej spôsobilosti po vzore inštruktorov duálneho vzdelávania a nahradiť povinnosť maturitného vzdelanie viacročnou praxou v odbore.
9. Vytvárať už v materských a základných školách podmienky **pre budovanie vzťahu k manuálnej práci u detí a posilňovať rozvíjanie ich nadania a zručností,** ktoré preukážu. Zvýšiť záujem detí je potrebné podporiť aj celoplošnou propagáciou v médiách, na rôznych podujatiach a návštevách podnikov.

10. **Intenzívne propagovať učebné odbory so zameraním na tradičné remeslá medzi rodičmi a deťmi s podporou Štátneho inštitútu odborného vzdelávania a kariérnych poradcov.**
11. **Podporovať všetky formy spolupráce odborných škôl s profesijnými združeniami a cechmi, združujúcimi podniky v rôznych odvetviach, aby sa zlepšilo materiálne aj personálne zabezpečenie praktického vyučovania.**
12. **Zaviesť dotácie pre malé a stredné podniky určené pre zlepšovanie kvality odborného vzdelávania a podporu praktickej prípravy žiakov v malých a stredných podnikoch (napr. na vybavenie pracovísk pre žiakov, zlepšovanie metodicko-odborných postupov, ďalšie vzdelávanie inštruktorov praktického vyučovania).**
13. **Poveriť priamou zodpovednosťou za výkony odborného vzdelávania jedného člena vlády, ktorý sa stane ambasádorom odborného vzdelávania a bude zodpovedať za plnenie cieľov v oblasti zosúladenia odborného vzdelávania a trhu práce.**

Za Cech strechárov Slovenska

.....
Ing. Eduard Jamrich, predseda CSS

Za Slovenský živnostenský zväz

.....
Stanislav Čižmárik, prezident SZZ

Svoj súhlas s obsahom tejto **Spoločnej deklarácie SZZ a CSS na podporu stavebných remesiel** pripája

za Zväz stavebných podnikateľov Slovenska

.....
Ing. Pavol KOVÁČIK, PhD., MBA., prezident ZSPS